

KẾT NỐI VỚI CHƯƠNG TRÌNH

HỌC SINH HỌC VỀ:

- Lược đồ trí nhớ.
- Cách vẽ lược đồ trí nhớ.
- Vẽ lược đồ trí nhớ thể hiện các đối tượng địa lí thân quen.

HỌC SINH HỌC ĐỂ:

1. Phát triển năng lực địa lí

- Biết về lược đồ trí nhớ.
- Hiểu cách tạo ra lược đồ trí nhớ.
- Vẽ được lược đồ trí nhớ thể hiện các đối tượng địa lí thân quen.

2. Phát triển năng lực chung

Vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học để giải quyết vấn đề trong tình huống mới.

3. Hình thành những phẩm chất

Có ý thức vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học ở nhà trường vào học tập và cuộc sống.

KHỞ ĐỘNG BÀI HỌC

- GV có thể chọn một trong hai cách sau để khởi động bài học này:
- + Cách thứ nhất: GV sử dụng đoạn văn mở đầu để đặt vấn đề cho bài học.
- + Cách thứ hai: GV tổ chức cho HS đóng vai, một HS đóng vai người hỏi đường, một HS đóng vai người chỉ đường để thực hiện một tình huống tìm đường đi đến một địa điểm quen thuộc nào đó gần khu vực HS đang sinh sống. Sau tình huống, GV kết hợp với đoạn văn mở đầu để dẫn nhập vào bài học.
- GV giới thiệu cho HS về các mục tiêu bài học, tức là những yêu cầu cần đạt được nêu trong mục: **"Học xong bài học này, em sẽ:"**

Bài
4

LƯỢC ĐỒ TRÍ NHỚ

(1 tiết)

Học xong bài này em sẽ:
Vẽ được lược đồ trí nhớ thể hiện các đối tượng địa lí thân quen đối với học sinh.

Khi em cần hỏi đường đi ở một khu vực không quen thuộc, người được hỏi sẽ suy nghĩ một lúc, sau đó hướng dẫn em tìm ra nơi cần đến. Họ thường sử dụng các điểm mốc như trường học, cột đèn giao thông, bảng lên đường, các ngã rẽ... để hướng dẫn. Họ có thể đưa ra được chỉ dẫn vì họ đã có lược đồ trí nhớ về khu vực đó. Sau bài học này, em sẽ vẽ được lược đồ trí nhớ để thể hiện các khu vực, đối tượng địa lí thân quen.

I. LƯỢC ĐỒ TRÍ NHỚ

Em hãy đọc đoạn văn sau và hoàn thành nhiệm vụ phía dưới:

Bảng xe máy, chúng tôi xuất phát từ Hà Nội đi về hướng nam dọc theo quốc lộ 1A. Dừng ở một trạm ven đường trong thành phố Phú Ly (Hà Nam), sau đó chúng tôi tiếp tục đi chuyên. Sau hơn 3 giờ đồng hồ, chúng tôi đã có mặt ở thành phố Ninh Bình. Từ đây, theo đại lộ Tràng An về hướng tây khoảng 6 km, danh thắng Tràng An hiện ra trước mắt chúng tôi với khung cảnh thật đẹp.

Hãy vẽ lại hành trình của chuyến đi được mô tả trong đoạn văn trên.

Lược đồ trí nhớ là hình ảnh về một địa điểm hoặc một khu vực cụ thể trong tâm trí của con người. Lược đồ trí nhớ giúp chúng ta định hướng di chuyển từ nơi này đến nơi khác bằng cách vẽ phác hoạ tuyến đường đi. Ví dụ, em sử dụng lược đồ trí nhớ để đi từ nhà đến trường mỗi ngày.

Lược đồ trí nhớ giúp chúng ta hiểu về thế giới xung quanh, sắp xếp không gian và thể hiện lại các đối tượng, phác hoạ hình ảnh của một địa điểm, một hành trình hoặc một vùng nào đó.

123

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN I

Hoạt động khám phá 1: Hướng dẫn HS tìm hiểu về lược đồ trí nhớ

- Thời gian: 10 phút.
- Hình thức dạy học: cá nhân, cặp đôi.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng phương tiện trực quan, giảng giải.
- Phương tiện dạy học: Bản đồ lộ trình di chuyển từ Hà Nội về Tràng An.
- Các bước tiến hành:

Bước 1. GV yêu cầu HS thực hiện nhiệm vụ học tập trong SGK: Hãy vẽ lại hành trình của chuyến đi được mô tả trong đoạn văn trên.

GV cung cấp thêm bản đồ hành chính hoặc bản đồ giao thông trong tập bản đồ để HS có thể hoàn thành nhiệm vụ học tập.

II. VỀ LƯỢC ĐỒ TRÍ NHỚ

Để vẽ lược đồ trí nhớ, em hãy thực hiện các bước sau:

- Hình dung: Nhớ lại và suy nghĩ về nơi mà em sẽ vẽ lược đồ. Ví dụ: khu phố, thôn xóm nơi em đang sống, ngôi trường em đang học tập, đường đi từ nhà đến trường...
- Sắp xếp không gian: Suy nghĩ về tất cả những hình ảnh em có về nơi đó và sắp xếp chúng lại với nhau trong tư duy của mình.
- Vị trí bắt đầu: là địa điểm hoặc khu vực em chọn để vẽ lược đồ của mình. Nó có thể là nhà của em, trường học hoặc một địa điểm bất kì.

LUYỆN TẬP – VẬN DỤNG

Luyện tập

Quan sát hình 4.1 và trả lời những câu hỏi sau:

- Người vẽ lược đồ này sống ở đâu?
- Nơi đó có thể xem là vị trí để bắt đầu vẽ lược đồ này không?
- Từ thị trấn đến trường học em sẽ đi qua những địa điểm nào?
- Địa tượng địa lí nào kéo dài từ bắc đến nam ở rìa phía tây lược đồ?
- Hồ nằm ở hướng nào trên lược đồ?

Vận dụng

Hãy tưởng tượng và vẽ lại lược đồ trí nhớ từ nhà em đến trường.

Hình 4.1. Lược đồ trí nhớ của một học sinh

124

Bước 2. GV yêu cầu HS chia sẻ sản phẩm theo nhóm 2 người bằng kĩ thuật 3/2/1.

Bước 3. GV mời một vài HS chia sẻ về lộ trình được mô tả trong đoạn văn, sau đó đưa ra gợi ý bằng bản đồ lộ trình di chuyển từ Hà Nội về Tràng An.

Bước 4. GV tổ chức cho HS thảo luận cặp đôi với nhiệm vụ:

Căn cứ vào bài tập vừa hoàn thành và kiến thức SGK, các em hãy trả lời các câu hỏi sau:

1. Lược đồ trí nhớ là gì?
 2. Lược đồ trí nhớ có tác dụng như thế nào trong cuộc sống, học tập?
- Mời đại diện các HS trả lời và GV củng cố, giảng giải về lược đồ trí nhớ và vai trò của nó.

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC PHẦN II

Hoạt động khám phá 2: Hướng dẫn HS tìm hiểu các bước để phác thảo lược đồ trí nhớ

- Thời gian: 10 phút.
- Hình thức dạy học: cá nhân.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: đàm thoại, sử dụng bài tập, giảng giải.
- Phương tiện dạy học: bài tập.
- Các bước tiến hành:

Bước 1. GV yêu cầu các nhóm HS dựa vào kiến thức SGK và những trải nghiệm của bản thân hãy thảo luận và hoàn thành bài tập sau để làm rõ các thao tác của việc phác thảo lược đồ trí nhớ.

Các thao tác	Cách thức thực hiện	Ví dụ minh họa
Hình dung		
Sắp xếp không gian		
Vị trí bắt đầu		

Bước 2. GV tổ chức cho HS chia sẻ kết quả của bài tập.

Bước 3. GV giảng giải về các thao tác để phác thảo lược đồ trí nhớ.

HƯỚNG DẪN LUYỆN TẬP – VẬN DỤNG

Luyện tập:

- Thời gian: 10 phút.
- Hình thức dạy học: nhóm nhỏ.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: sử dụng phương tiện trực quan, thực hành.
- Phương tiện dạy học: hình 4.1.
- Các bước tiến hành:

Bước 1. GV yêu cầu HS hoàn thành các nhiệm vụ trong phần luyện tập, các nhiệm vụ này được ghi trong phiếu học tập.

Quan sát hình 4.1 và trả lời những câu hỏi sau:

- Người vẽ lược đồ này sống ở đâu? Nơi đó có thể xem là vị trí để bắt đầu vẽ lược đồ này không?
- Từ thị trấn đến trường học sẽ đi qua những địa điểm nào?
- Đối tượng địa lí nào kéo dài từ bắc đến nam ở rìa phía tây lược đồ?
- Hồ nằm ở hướng nào trên lược đồ?

Bước 2. GV yêu cầu các nhóm HS đánh giá kết quả hoàn thành nhiệm vụ học tập cho nhau dựa trên đáp án của GV.

Bước 3. GV kết hợp bài tập vừa hoàn thành và các bước vẽ lược đồ trí nhớ ở hoạt động khám phá 2 để giảng giải cho HS hiểu rõ hơn về cách thức tạo ra lược đồ trí nhớ.

Vận dụng:

- Thời gian: 15 phút.
- Hình thức dạy học: cá nhân.
- Phương pháp, kĩ thuật dạy học: thực hành.
- Phương tiện dạy học: giấy A4, bút chì, bút màu.

Giao nhiệm vụ: GV yêu cầu HS chuẩn bị giấy A4, bút chì, bút màu và thực hiện nhiệm vụ trong SGK:

Hãy tưởng tượng và vẽ lại lược đồ trí nhớ từ nhà em đến trường.

Thực hiện nhiệm vụ: HS được hướng dẫn vận dụng các thao tác vẽ lược đồ trí nhớ để hoàn thành nhiệm vụ này.

Báo cáo sản phẩm: GV tổ chức cho HS triển lãm các sản phẩm trong nhóm và cả lớp.

Đánh giá: GV đánh giá dựa vào các tiêu chí:

- Tính chính xác.
- Tính thẩm mỹ.

II. VẼ LƯỢC ĐỒ TRÍ NHỚ

Để vẽ lược đồ trí nhớ, em hãy thực hiện các bước sau:

– Hình dung: Nhớ lại và suy nghĩ về nơi mà em sẽ vẽ lược đồ. Ví dụ: khu phố, thôn xóm nơi em đang sống, ngôi trường em đang học tập, đường đi từ nhà đến trường....

– Sắp xếp không gian: Suy nghĩ về tất cả những hình ảnh em có về nơi đó và sắp xếp chúng lại với nhau trong tư duy của mình.

– Vị trí bắt đầu: là địa điểm hoặc khu vực em chọn để vẽ lược đồ của mình. Nó có thể là nhà của em, trường học hoặc một địa điểm bất kì.

Luyện tập

Quan sát hình 4.1 và trả lời những câu hỏi sau:

- Người vẽ lược đồ này sống ở đâu? Nơi đó có thể xem là vị trí để bắt đầu vẽ lược đồ này không?
- Từ thị trấn đến trường học sẽ đi qua những địa điểm nào?
- Đối tượng địa lí nào kéo dài từ bắc đến nam ở rìa phía tây lược đồ?
- Hồ nằm ở hướng nào trên lược đồ?

Vận dụng

Hãy tưởng tượng và vẽ lại lược đồ trí nhớ từ nhà em đến trường.

Hình 4.1. Lược đồ trí nhớ của một học sinh